

รหัสโครงการ: PPG3/02/2544

ชื่อโครงการ: การแสวงหาผู้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรถ้ำ ในลุ่มน้ำลำและลุ่มน้ำของ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ชื่อผู้วิจัย: ผศ.ดร.สิทธิพงษ์ คิลกวนิช

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ม.มหิดล

ผศ.เกษม กุลประดิษฐ์

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ม.มหิดล

นายกฤษฎณ์ เจริญทอง

กรมป่าไม้

Email address: ensdl@mahidol.ac.th

ระยะเวลาโครงการ: 15 กุมภาพันธ์ ถึง 15 กันยายน 2544

โครงการนี้ มีเป้าหมายทำการเสาะหาและคัดเลือกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากกลุ่มสายอาชีพต่างๆ ได้แก่ กลุ่มชุมชน กลุ่มกำนันผู้ใหญ่และองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มข้าราชการจากส่วนกลางและส่วนจังหวัด กลุ่มครูและสาธารณสุข กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มภาคธุรกิจเอกชน และกลุ่มนักวิชาการ ซึ่งสนใจในการจัดการทรัพยากรถ้ำและทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อดำเนินงานการจัดการทรัพยากรถ้ำอย่างเป็นระบบ โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการค้นหารายชื่อของบุคคลที่คาดว่าจะมีส่วนสัมพันธ์กับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ จากเอกสารงานวิจัยและสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ จากนั้นจึงทำการสอบถามบุคคลดังกล่าวเพื่อขอคำแนะนำในการให้ชื่อของผู้ที่มีความสนใจอื่นๆ ซึ่งคณะผู้วิจัยจะทำการประเมินความคิดเห็นเป็นรายบุคคลทั้งหมด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกในเรื่องคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ และการจัดการทรัพยากรเหล่านั้น แล้วคณะผู้วิจัยจึงทำการถนัดกรองผู้ที่มีความสนใจจริงอีกครั้ง ด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในสายอาชีพเดียวกัน พร้อมกับแจกแจงบทบาทและหน้าที่ในการจัดการทรัพยากรถ้ำและทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่จะนำผู้ที่มีความสนใจจริงทั้งหมดมาประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกัน เพื่อระดมความคิดเห็นในการสร้างแนวทางหรือแผนกลยุทธ์เบื้องต้นที่สามารถนำไปสู่แผนการปฏิบัติงานของการจัดการทรัพยากรถ้ำและทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ต่อจากนี้ คณะผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกผู้ที่มีความตั้งใจจริงและสามารถจะทำการศึกษาเรื่องการจัดการทรัพยากรถ้ำในเชิงลึกต่อไป

ผลของการวิจัยครั้งนี้ พบว่า แผนกลยุทธ์ของการจัดการทรัพยากรถ้ำ ต้องเริ่มจากการหาความรู้ด้านต่างๆ เกี่ยวกับถ้ำ เพื่อทราบถึงคุณค่าของถ้ำต่อการกำหนดเป้าหมายการใช้ประโยชน์ที่สอดคล้องกัน โดยผู้ที่เข้ามามีการจัดการถ้ำควรประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากตัวแทนฝ่ายต่างๆ เช่น ชุมชน ครู ส่วนราชการระดับท้องถิ่นและส่วนกลาง ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการ เป็นต้น ซึ่งผู้แทนเหล่านี้สามารถรวมตัวกันอยู่ในรูปคณะกรรมการถ้ำประจำหมู่บ้าน เพื่อทำการบริหารจัดการในเรื่องสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การรวบรวมหาความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน 2) สร้างกระบวนการถ่ายทอดความรู้ 3) บริหารจัดการทรัพยากรถ้ำและทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการบริหารการเงิน และ 4) ประเมินติดตามผลโครงการวิจัยและโครงการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรต่างๆ หลังจากการทำแผนกลยุทธ์แล้ว จึงคัดเลือกพื้นที่นำร่อง คือ ชุมชนบ้านถ้ำลอดและบ้านเมืองแพม สำหรับดำเนินการเสาะหาผู้ที่ตั้งใจจริงในการพัฒนาโครงการวิจัยและโครงการพัฒนาด้านการจัดการทรัพยากรถ้ำ พร้อมกับกำหนดประเด็นและผู้รับผิดชอบการศึกษาเบื้องต้น

คำหลัก: ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง, การมีส่วนร่วมในการจัดการ, ทรัพยากรถ้ำ, แม่ฮ่องสอน

Project Code: PPG3/02/2544

Project Title: Investigating Stakeholders in Co-management of Cave Resources, Lang and Khong River Basin, Mae Hong Son Province

Investigators:

Sittipong Dilokwanich	Faculty of Environment and Resource Studies, Mahidol University
Kasem Kulparadit	Faculty of Environment and Resource Studies, Mahidol University
Krit Chareonthong	Royal Forestry Department

Email address: ensdl@mahidol.ac.th

Project duration: 15 February – 15 September 2001

This project aims to investigate stakeholders in various groups such as local communities, village heads and the Tambon Administrative Organizations, provincial and central officials, teachers and public health officials, non-government organizations, entrepreneurs, and researchers who are interested in systematic management of cave and other related resources in Amphoe Pangmapa, Mae Hong Son province. The research team searched a name list of who got involved in natural resource management from research reports and other publications. Afterward, the team interviewed the targeted persons from the name list in order to know how they valued and managed natural resources. These interviewees also suggested other people who showed their interest about cave management to the team for further in-depth interview. As a result, the team screened persons who were really interested in cave management and classified them for focus group interview. Before having a workshop together, each group informed the team what was its roles and duties concerning cave and other related resources management. These information helped the team select purposed persons who were brainstorming to formulate a strategic plan of cave management. Lastly, the team chose stakeholders who wanted to be local researchers from the pilot site.

The team research found that the strategic plan of cave management has to start from fact finding of cave so that we can gain an insight of its intrinsic values before indicating goals of utilization. Persons who manage caves should comprise representatives from local communities, teachers, provincial and central officials, entrepreneurs, non-government organizations, academia, etc. These representatives can form themselves as a cave committee of the village which will be responsible to 4 main tasks: 1) fact finding of natural resources in the community; 2) processing knowledge transfer; 3) managing cave and other related resources including financial administration; and 4) evaluating research and development projects in the area together with monitoring changes of environmental and resource indicators. After having strategic plan, the research team selected Ban Tham Lod and Ban Muang Pam communities as a pilot site for further research and development of cave management projects.

Keywords: Stakeholders, Co-management, Cave Resources, Mae Hong Son